

С.В. Тютюнник, канд. екон. наук, доц. (ПДАА, Полтава)
Ю.М. Тютюнник, канд. екон. наук, доц. (ПДАА, Полтава)

ВИЗНАЧЕННЯ БЕЗБИТКОВИХ ОБСЯГІВ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ УКРАЇНИ

Для ефективного функціонування у майбутньому суб'єкти господарювання під час прийняття управлінських рішень повинні застосовувати методику, яка передбачає визначення безбиткових обсягів продажу продукції з метою планування своєї діяльності щодо обсягів виробництва та цінової політики на перспективу.

С. В. Радинський та О. В. Семчук узагальнили результати досліджень щодо економічного змісту поняття «безбитковість» та запропонували таке трактування: «безбитковість основної діяльності підприємства – це господарський стан, у відповідності до якого рівень сукупних доходів та витрат підприємства однаковий» [2, с. 224]. Тобто, досягнення стану безбитковості забезпечує такий обсяг реалізації продукції, операційний дохід від якого покриває операційні витрати, що були понесені на виробництво цієї кількості продукції. За цього обсягу реалізації суб'єкт господарювання одержує нульовий фінансовий результат (немає ні прибутку, ні збитку).

За даними Державної служби статистики України [1] проведемо оцінку безбиткових обсягів виробництва зернових і зернобобових культур сільськогосподарськими підприємства України за 2017 р. (табл. 1).

Таблиця 1

Розрахунок безбиткових обсягів виробництва зернових і зернобобових культур сільськогосподарськими підприємствами України за 2017 р.

Показник	Значення
Обсяг реалізації, тис. т	39319,7
Середня ціна реалізації, грн за т	3771,6
Собівартість реалізованої продукції, млн. грн:	94038,6
у т.ч. постійні витрати	26895,0
змінні витрати	67143,6
Середні змінні витрати, грн за т	1707,6
Рівень безбитковості, тис. т	13031,0
У % до фактичного обсягу	33,1

Одержані результати свідчать, що у 2017 р. безбитковий обсяг

виробництва зернових і зернобобових культур сільськогосподарськими підприємствами України становив 13031 тис. т (33,1 % до фактичного обсягу реалізації). У структурі собівартості продукції зернових і зернобобових культур переважає частка прямих матеріальних витрат (55,4 %), серед яких 22,9 % припадає на інші прямі та загальновиробничі витрати; 19,7 % – на мінеральні добрива; 14,6 % – на решту матеріальних витрат.

Проведемо порівняльний аналіз фактичних та беззбиткових цін реалізації зернових і зернобобових культур сільськогосподарськими підприємствами України за 2017 р. (табл. 2).

Таблиця 2

Порівняння фактичних та беззбиткових цін реалізації зернових і зернобобових культур сільськогосподарськими підприємствами України за 2017 р.

Показник	Значення
Середня ціна реалізації, грн за т	3771,6
Ціна беззбитковості, грн за т	2391,6
У % до фактичної ціни	63,4

Проведені дослідження свідчать, що для досягнення рівня самоокупності ціна реалізації зернових та зернобобових у 2017 р. повинна була становити 2391,6 грн, або 63,4 % до фактичної ціни реалізації.

Таким чином, для прийняття управлінських рішень щодо забезпечення скорочення беззбиткових обсягів реалізації та зниження рівня ціни беззбитковості необхідно розробляти комплекс заходів, які б забезпечили зменшення постійних та змінних витрат та підвищення середніх цін реалізації. З цією метою необхідно дослідити структуру собівартості продукції зернових і зернобобових культур та виявити резерви її зменшення; проаналізувати маркетингові канали реалізації продукції; покращити параметри якості продукції, що забезпечить можливість підвищення рівня ціни; розширити обсяги експорту продукції, що підвищить рівень прибутковості.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

2. Радинський С.В., Семчук О.В. Беззбитковість підприємства: сутність та економічний зміст. *Актуальні задачі сучасних технологій: матеріали VI Міжн. наук.-техн. конф. молодих учених та студентів (Тернопіль, 16-17 листопада 2017 р.)*. Тернопіль, 2017. С. 223-224.